

יאיר בן מנשה —

לדמותו של שמואל יאיר לנראו הי"ד

בפרשת ירושת בני ראובן, גד וחצי שבט מנשה, בספר דברים נאמר: "יאיר בן מנשה לקח את כל חבל ארגוב עד גבול הגשורי והמעכתי ויקרא אותם על שמו את הבשן חוות יאיר עד היום הזה".

והנה בספר דבה"י מבואר שאין יאיר מבניו של מנשה אלא מצד אמו אך מצד אביו מתיחס הוא לשבט יהודה, ואם כן מדוע יעלה חלקו בירושת הארץ עם בני מנשה, ולא עם בני שבטו שבט יהודה.

גם עצם ההתנחלות של חצי שבט המנשה מעבר לירדן מזרחה כלל אינו מובן, הן הם לא היו בעצה אחת עם בני ראובן וגד בבקשם נחלתם ומדוע נתן להם משה נחלה במקום זה. הרי שקושי כפול קיים כאן בהבנת פשרה של ירושת מנשה. מה לו ליאיר בנחלת מנשה, ומה למנשה בנחלת בני גד ובני ראובן. הנצי"ב בחבורו "העמק דבר" מבאר שנטע משה על פי ה' את חצי שבט מנשה בעבר לירדן ונטע יאיר בתוכו כדי להרבות אורה של תורה באותו מקום למען לא יסורו בני ראובן וגד מעל ה', ויפרדו חלילה, מעם ישראל.

אחריות גדולה זו לשלמותו ואחדותו של עם ישראל ללכתו אחרי אלוקי שנשא יאיר בן מנשה על שכמו בחייו, התמצתה במותו, במלחמת העי בעוון עכן. אומרת הגמרא בסנהדרין: "ויציקום לפני ה'" אמר רב נתמן בא יהושע וחבטם, לפי המקום את האדרת הכסף, והזהב שלקח עכן מחרמה של יריחו — ואמר לפניו רבש"ע על אלה תהרג רובה של סנהדרין דכתיב: "ויכו מהם אנשי העי כשלושים וששה איש" ותניא שלושים וששה ממש, דברי רבי יהודה אמר לו רב נחמיה וכי שלושים וששה היו הלא — לא נאמר אלא כשלושים וששה איש — אלא זה יאיר בן מנשה ששקול כנגד רובה של סנהדרין.

יהושע בן נון זועק רבש"ע העל אלה תהרג רובה של סנהדרין, עכן חטא ויאיר בן מנשה נלקח אלא כך היא מדתה של הערבות שבאו בה ישראל עם כניסתם לארץ. וכשלו איש באחיו — איש בעוון אחיו מלמד שכל ישראל ערבים זה בזה. יאיר בן מנשה השקול בחכמתו כנגד רובה של סנהדרין, מאיר בחכמה זו לבני עבר הירדן למען ידבקו בתורה ולא יסורו מעל ה' אלוקי אבותם.

יאיר בן מנשה יוצא חלוץ מלחמה לפני ה' לכבוש ארץ כנען אע"פ שנחלתו כבר מובטחת לו מעבר לירדן.

יאיר בן מנשה איש הערבות בחייו יאיר בן מנשה איש הערבות בהסתלקותו. אנו בני החבורה מרגישים חללים ריקים רבים בתוכנו מאז אותם לילה ויום מרים

וגמהרים לפני שנה כל אחד שהסתלק מאתנו השאיר אחריו חלל ריק, אופיו, תכונותיו, ומדותיו המיוחדות לו כל אלו חסרים פתאום; יאיר אחינו התיחד במדתו של יאיר בן מנשה — במידת הערבות.

רבות עמל להביא את אור התורה אל אחינו היושבים בנכר לעצור את ההתבוללות אשר פשטה בהם לבל ינתקו חלילה מעם ישראל. רבות עמל להביאם לארץ אבותם לעשותם בפועל עם היושבים בארץ לעם אחד יאיר הרגיש שהם חלק ממנו שהוא ערב להם, אחראי לקיומם כיהודים, גם בלימודיו בישיבה הסתייע למטרה זו ותורת חסד היתה בפיהו ורבים השיב מעוון.

בחינה יתירה של ערבות היתה במלחמה זו בה מסר יאיר את נפשו, דומה היתה בכך למלחמתם של חלוצי בני ראובן גד וחצי שבט המנשה לכבוש ארץ כנען וכך נאמר בספר יהושע: "נשיכם טפיכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה מעבר הירדן, ואתם תעברו חמושים לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אותם עד אשר יניח ה' לאחיכם ככם". לא משום איום ישיר וממשי על חייו יצא יאיר למלחמה אלא מתוך תחושת ערבות ואחריות לחייהם ולשלומם של ישראל אחיו בצפון הארץ.

יאיר איש של ערבות היה בחייו איש של ערבות היה במותו. יהי ה' אלוקינו עמנו ונצליח למלא חלל זה שהשאיר יאיר כשנסתלק להגביר ולחזק את מדתו בתוכנו.

ובלע המוות לנצח ומחה ה' אלוקים דמעה מעל כל פנים.